

พิธีกรรม ความศรัทธา การสืบทอด วัฒนธรรมจีน

กรณีศึกษา : ม้าทรง
การสื่อสารจากเทพเจ้า
สู่ลูกหลานศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ
(พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม)
จังหวัดปัตตานี

โดย: นิชาภา พฤชวัลด์

สาระสังเขป

ศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี ศูนย์รวมความศรัทธาของชาวจีนไหหลำ หากย้อนไปราว 100 ปี มีที่ตั้งบริเวณถนนปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ต่อมา เมื่อมีชาวจีนไหหลำอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ปัตตานีเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการย้ายศาลเจ้ามาตั้งที่แห่งใหม่บริเวณถนนปรีดา (ที่ตั้งปัจจุบัน) เพื่อความสะดวกต่อการไปกราบไหว้บูชา และได้มีการปรับปรุงอาคารศาลเจ้าเป็นอาคาร 2 ชั้น ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานองค์พระต่าง ๆ ที่ชาวจีนไหหลำให้ความเคารพบูชา จำนวน 12 องค์ การเคารพองค์เทพเจ้าจีน ตลอดจนงานพิธีกรรมในศาลเจ้าแห่งนี้อาศัยม้าทรงองค์เทพเจ้าจีนเป็นผู้บัญชาการ คอยควบคุมพิธีกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ โดยม้าทรงคือผู้แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เชื่อมโยงความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณของเทพที่มาประทับร่างมนุษย์ เพื่อขัดเกลาสังคมด้วยความเชื่อเพื่อให้ผู้ที่เชื่อตระหนักถึงเทพเจ้าและรู้จักเกรงกลัวต่อบาปกรรม

คำสำคัญ: งานสมโภชศาลเจ้า พิธีกรรม ม้าทรง
ศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ

บทนำ

ปัตตานีมีความโดดเด่นเป็นดินแดนพหุวัฒนธรรม จังหวัดที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่หลากหลายเชื้อชาติและศาสนา ทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ความแตกต่างเหล่านี้เองได้สร้างความสมบูรณ์และคุณค่าที่หลากหลายของพหุวัฒนธรรม

ชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยในจังหวัดปัตตานีมาอย่างยาวนาน เริ่มตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษที่เดินทางมาตั้งรกราก ประกอบอาชีพค้าขายและมีการแต่งงานกับคนท้องถิ่น ทั้งยังสร้างคุณงามความดี จนได้รับความไว้วางใจให้เป็นเจ้าภาษีนายอากร เรียกได้ว่าเป็น ‘กลุ่มชาวจีนสร้างเมือง’ ปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประเพณีวัฒนธรรมที่พี่น้องชาวไทยเชื้อสายจีน ได้นำเข้ามาพร้อมกับการตั้งรกรากและประกอบอาชีพดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยมีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีต่อมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน และเอกลักษณ์หนึ่งของชาวจีนก็คือไม่ว่าจะย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่ใดก็จะตั้งศาลสำหรับบูชาเทพเจ้า เพื่อเป็นศูนย์รวมของชาวจีนในชุมชนนั้น ๆ รวมถึงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ต่อมาเมื่อมีผู้เลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้นจึงทำให้เกิดงานสมโภชของศาลเจ้าขึ้นมา เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและให้องค์เทพได้ออกเยี่ยมลูกหลานตามบ้านเรือน เพื่อความเป็นสิริมงคล และหนึ่งสิ่งสำคัญที่แสดงตัวตนของงานสมโภชก็คือพิธีกรรม โดยพิธีกรรมของแต่ละศาลเจ้าในจังหวัดปัตตานีก็มีความแตกต่างกันไปตามแต่วัฒนธรรมของชาวจีนที่อพยพมา ซึ่งมีทั้งชาวจีนฮกเกี้ยน แต่จิ๋ว ฮากกา และไหหลำ โดยศาลเจ้าในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีที่มีงานสมโภชของค์พระ คือ

1. ศาลเจ้าเล่งจูเกียง (ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว) : เทศกาลมหาสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว
2. ศาลเจ้ามูลนิธิทุ่งเต็กเซียงตั่ง : ประเพณีหามพระลุยไฟ

3. ศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) : งานสมโภชศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ

ผู้เขียนได้เข้าร่วมงานสมโภชศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) ในช่วงวันที่ 3 - 5 สิงหาคม 2566 ที่ผ่านมา ผู้เขียนมีความศรัทธาและสนใจในเรื่องพิธีกรรม ได้ตื่นตาตื่นใจเมื่อผู้คนกลุ่มหนึ่งเริ่มมีปฏิริยา ตัวสัน ตบโต๊ะเสี่ยงดัง พร้อมกับมีกลุ่มพี่เลี้ยงเข้าช่วยเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นเป็นชุดสีและลวดลายต่าง ๆ ที่สวยงาม ประกอบกับมีกิริยาท่าทางที่แตกต่างกันออกไปตามองค์เทพที่ประทับทรง บางท่านเริ่มร่ายรำอ่อนช้อยสวยงาม บางท่านใช้อาวุธประจำกายแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เช่น เชื้อดลันตัวเอง ทิมปาก และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พร้อมสำเนียงเสียงจีน และพูดเป็นภาษาจีนบ้าง ภาษาไทยบ้าง สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้เขียนผสมผสานกับความหวาดกลัวเมื่อเห็นเลือดที่ไหลออกมาจากร่างกายของม้าทรงบางคน ผู้เขียนจึงให้ความสนใจและเกิดคำถามขึ้นทันที เหตุใดถึงเป็นคนที่เทพเจ้าจีนเลือก และม้าทรงรู้ตัวหรือไม่ในขณะที่แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และคำถามสุดท้ายม้าทรงเจ็บไหม

พิธีกรรมของศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) มีความแตกต่างออกไปจากพิธีกรรมศาลเจ้าอื่น ๆ ในจังหวัดปัตตานี คือจะอาศัยม้าทรงองค์เทพเจ้าจีนเข้ามามีบทบาทในทุกพิธีกรรม กำหนดลำดับขั้นตอนกำหนดฤกษ์ยามในการประกอบพิธี แต่ทั้งนี้ยังคงมีการเป๊ย (พิธีเสี่ยงทาย) ถามองค์เทพเจ้าจีนเพื่อเป็นการยืนยันอีกครั้งหนึ่ง พิธีกรรมของศาลเจ้าจ้าวเองสื่อจะเป็นในรูปแบบของจีนไหหลำซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้น

พิธีหาไม้ไผ่

พิธีหาไม้ไผ่ : คือพิธีกรรมแรกที่มาทรงให้ความสำคัญ เพื่อเป็นการคัดสรรหาไม้ไผ่อย่างพิถีพิถันสำหรับนำมาจัดทำพิธีกรรมยกเสาเทวดาในวันถัดไป พี่เลี้ยงมาทรงองค์เทพเจ้าจะต้องจัดเตรียมเพิ่มเติมคือ เครื่องเซ่นไหว้เจ้าที่เจ้าทาง ไทย จีน อาทิเช่น หมู ไก่ ผลไม้ ขนม และยังคงให้ความเคารพศาลเจ้าที่มลายู โดยการนำผลไม้ เครื่องดื่มมาเซ่นไหว้ขออนุญาตเปิดทาง เพื่อทำพิธีขอไม้ก่อนลงมือตัดไม้ไผ่ด้วยเช่นกัน

พิธียกเสาเทวดา

พิธียกเสาเทวดา : เป็นพิธีกรรมเพื่อประกาศให้องค์เทพเจ้าจีน เทพเทวดาให้มารับทราบงานบุญที่จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ และเพื่อเป็นการเชิญชวนพี่น้องประชาชนในพื้นที่ให้มาเข้าร่วมพิธีอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว ทั้งนี้จะมีมาทรงองค์เทพเจ้าจีนเป็นเทพผู้บัญชาการ คอยควบคุมพิธีกรรมดังกล่าวให้เสร็จสมบูรณ์

พิธีไหว้ไม้พิน และโป้ยเสียงกายเพื่อหาจุดลงหลักไฟ

พิธีไหว้ไม้พิน และโป้ยเสียงกายเพื่อหาจุดลงหลักไฟ : เพื่อใช้ประกอบพิธีลุยไฟ จะมีการตั้งของเซ่นไหว้โดยมีมาทรงองค์เทพเจ้าจีนเป็นเทพผู้บัญชาการ คอยควบคุม พิธีกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

ทำพิธีโป้ยถามหาฤกษ์เวลาพระออกจากศาลเจ้าตลอดจนลำดับองค์พระออกจากศาลเจ้า โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้โป้ยถาม และมีมาทรงองค์เทพเจ้าจีนเป็นเทพผู้บัญชาการ

พิธีกังหรววน

กังหรววน หรือ เกี้ยววิญญาณของไทยพุทธ คือ การล้างปรมิสิ่งที่ไม่ดีเพื่อที่จะให้ทำพิธีปลุกเสก พระปลุกเสกสิ่งต่างๆ ให้ผ่านไปได้ด้วยดี โดยมีมาทรง จะจับกังหรววนตั้งบนถั่วสารด้วยขาเดียว ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมโบราณที่ปัจจุบันจะหาดูได้ยาก และศาลเจ้าจำเองสี่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี ยังคงสืบสานพิธีกรรมดังกล่าวไว้อย่างงดงาม สมบูรณ์ นอกจากนี้มีมาทรงยังนำกังหรววนไปทำพิธีเหวี่ยงล้างสิ่งไม่ดีนอกศาลเจ้าอีกด้วย สำหรับผู้เขียนนับว่าพิธีกังหรววนเป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่เป็นไฮไลท์ของงานที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับประชาชน นักท่องเที่ยวได้อย่างมากมายเลยทีเดียว

พิธีทำถ้วยไฟ

ถ้วยไฟ ถือเป็นหัวใจของพิธีกรรมชาวจีนไหหลำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขออนุญาต การแสดงซึ่งความจงรักภักดีต่อพระเพลิง ซึ่งจะต้องนำถ้วยไฟไปทำพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ โดยภายในถ้วยไฟจะมีผ้ายันต์หรือผู้ตายแดงของเทพเจ้าจีน พร้อมด้วยเมล็ดธัญพืช เช่น พุทราจีน เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคง ความอุดมสมบูรณ์และเจริญรุ่งเรือง ถ้วยไฟยังแสดงความเชื่อเรื่องสุภาพที่ดี ชีวิตยืนยาว เป็นต้น ใส่ไว้ในถ้วยไฟ จากนั้นมีมาทรงจะทำพิธีรำมนต์คาถาถ้วยไฟ เพื่อนำถ้วยไฟไปทำพิธีลงหลักไฟในพิธีลุยไฟในวันถัดไป

พิธีเชิญพระประทับเกี้ยว

ม้าทรงองค์เทพเจ้าจีนเป็นผู้อัญเชิญพระโดยส่งมอบให้กับคณะกรรมการศาลเจ้าหรือประชาชนที่เป็นตัวแทนในการอุ้มพระเพื่อประทับเกี้ยว โดยเรียงตามลำดับพิธีไปยถามหาลำดับองค์พระออกจากศาลเจ้า

พิธีล้างเกี้ยว

นับเป็นอีกหนึ่งพิธีกรรมที่หาได้ยากในปัจจุบัน โดยม้าทรงขององค์เทพเจ้าจีนจะนำเกี้ยวพระตั้งขาเดียวในกระป๋องขนาดเล็กหรือกระป๋องนม เพื่อล้างเกี้ยว ล้างสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ย่ำมงคลก่อนจะอัญเชิญองค์เทพลงประทับเกี้ยวและแห่ไปรอบเมืองเพื่อพบปะประชาชนในวันรุ่งขึ้น นับเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก ผู้เขียนตื่นตาตื่นใจกับสิ่งมหัศจรรย์ที่ได้พบเห็น เมื่อม้าทรงตั้งเกี้ยวขาเดียวในกระป๋องที่มีขนาดเล็กได้สำเร็จในแต่ละเกี้ยวนั้นก็จะมีการจุดประทัดเพื่อแสดงถึงความสรรเสริญยินดีจนครบ 12 เกี้ยวองค์พระในศาลเจ้าจ้าวเองสี่

พิธีลงหลักไฟ

อัญเชิญเทพเจ้าที่ผู้เฒ่าประทับร่างม้าทรง โดยการนำถ้วยไฟที่ผ่านพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์แล้วนั้น มาลงดินที่จะทำพิธีลุยไฟโดยจัดเรียงกองฟืนวางเรียงคล้ายกระโจมไฟ มีไม้ค้ำและไม้หลักโดยจะเว้นช่องเป็นประตู ด้านเดียวกับโต๊ะบูชา

การแห่พระออกจากศาลเจ้าและเยี่ยมบ้านประชาชน อัญเชิญองค์เทพที่ประทับเกี้ยวออกจากศาลเจ้าแห่รอบเมืองปัตตานี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองสมโภชไปตามถนนที่มีประชาชนทั้ง 2 ฟากที่เลื่อมใสได้กราบไหว้ และบ้านหลังไหนที่ต้องการให้องค์พระเข้าไปในบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล ก็จะตั้งโต๊ะบูชาไว้หน้าบ้านเพื่อเป็นสัญลักษณ์อีกหนึ่งความประทับใจและเห็นถึงพิธีกรรมที่มีไม่เหมือนกับศาลเจ้าอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คือการมีองค์เทพเจ้าจีนในศาลเจ้าจ้าวเองสี่ประทับร่างม้าทรง ร่วมเดินในขบวนแห่พร้อมแสดงอภินิหารต่าง ๆ และอวยพรให้กับพี่น้องประชาชนที่เลื่อมใส ไปพร้อมขบวนแห่ที่งดงามขององค์พระศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าจากมูลนิธิศาลเจ้าจ้าวเองสี่ปัตตานี

ผู้เขียนอุ้มพระหรือองค์เทพร่วมพิธีลุยไฟของศาลเจ้า
จ้าวเองสื่อ

พิธีลุยน้ำ

ขบวนขององค์พระศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าจะถูกแห่ไปยังเชิงสะพานเดชาอนุชิต โดยลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนและผู้เลื่อมใส ที่หมั่นเวียนเปลี่ยนคนเพื่ออัญเชิญเชิญเข้าพิธีลุยน้ำข้ามแม่น้ำปัตตานี ก่อนจะเข้าสู่พิธีลุยไฟในเวลากลางคืน

พิธีลุยไฟ

อัญเชิญองค์เทพเจ้าจีนประทับร่างม้าทรง ให้ดำเนินพิธีผ่านไปโดยราบรื่น เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมม้าทรงจะดัดยอดกองไฟ เพื่อให้เป็นที่รู้กันว่าถึงเวลาอันเหมาะสมในการอัญเชิญพระ (อุ้มพระลุยไฟ) และอัญเชิญองค์พระที่ประทับเกี่ยวลุยไฟ นับเป็นพิธีกรรม

ที่ศักดิ์สิทธิ์ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนต่างร่วมพิธีกรรมดังกล่าวโดยเชื่อว่าการลุยไฟเป็นการสะเดาะเคราะห์ ยกเว้นสตรีผู้มีครรภ์ และคนที่ไว้ทุกข์ รวมถึงสตรีที่มีระดูหรือมีประจำเดือน เนื่องจากเป็นสภาวะไม่สะอาดซึ่งก่อให้เกิดเสียพิธีกรรมและบังเกิดอันตรายต่อตนเองได้ ผู้เขียนเป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมพิธีกรรมลุยไฟโดยการอุ้มพระลุยไฟ นับเป็นครั้งแรกที่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมดังกล่าว เนื่องจากศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี เป็นศาลเจ้าเดียวที่อนุญาตให้ผู้หญิงเข้าร่วมพิธีกรรมลุยไฟ นับเป็นพิธีกรรมที่ทำให้ผู้เขียนสัมผัสถึงความศักดิ์สิทธิ์และความเมตตาขององค์เทพที่ผู้เขียนรู้สึกเป็นเกียรติ และขอขอบคุณบุญสัมพันธ์ที่องค์เทพเจ้าจีนกำหนดและเลือกให้ผู้เขียนได้เป็นผู้ร่วมพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์นี้

พิธีขอมาไฟ

โดยม้าทรงจะเป็นผู้ทำพิธีขอมาไฟ เพื่อแสดงถึงความขอบคุณ และแสดงถึงการขอขมาหากมีการล่วงเกิน ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่ถูกต้องไม่ควร

จากข้อมูลพิธีกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนได้ถ่ายทอดบทสัมภาษณ์ของม้าทรงองค์เทพเจ้าจันทน์ที่ร่วมประกอบพิธีกรรมในงานสมโภชศาลเจ้าจ้าวเองสี่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี ทำให้เห็นได้ว่าศาลเจ้าแห่งนี้ยังคงไว้ซึ่งความงามและศิลปวัฒนธรรมแห่งองค์เทพ พิธีกรรม ม้าทรง นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้มีโอกาสเก็บรายละเอียด ประสบการณ์ที่ไปทีมาจากการเชื่อความศรัทธาจากบทสัมภาษณ์ม้าทรงเทพเจ้าจันทน์ในแง่คุณงามความดีของม้าทรงที่มีต่อองค์เทพเจ้ามาบอก อันเป็นสารตั้งต้นแห่งองค์ความรู้เพื่อนำไปพัฒนาสู่งานวิจัยด้านวัฒนธรรมขั้นต่อไป

คุณนงเยาว์ โกมล หรือที่เป็นที่รู้จักกันในนาม “ป้าเยาว์” คนไทยเชื้อสายจีน (ไหหลำ) ลูกหลานชาวจีนที่มีความผูกพันกับศาลเจ้า โตอยู่ในศาลเจ้าจ้าวเองสี่อมาตั้งแต่เด็ก ๆ จนปัจจุบันอายุ 55 ปี ได้เล่าเรื่องราวการถูกพระจับ (พระจับ คือ การถูกองค์เทพเจ้าจันทน์เลือกให้เป็นผู้รับใช้เทพฯ สร้างคุณงามความดีและช่วยเหลือมนุษย์) ตอนอายุเพียง 15 ปี ป้าเยาว์เติบโตอยู่ในศาลเจ้าจ้าวเองสี่อ อยู่ในกลุ่มพี่น้องที่เชิดสิงโต เป็นพี่น้องเล็ก ๆ ในการช่วยเหลืองานศาลเจ้ามาตั้งแต่เด็ก เช่น เป็นลูกมือกวาดดูทำความสะอาดศาลเจ้า เป็นลูกมือช่วยทำขนมในช่วงจัดงานสมโภชเป็นประจำทุก ๆ ปี เมื่อป้าเยาว์อายุ 15 ปี ด้วยความศรัทธาจึงได้รับอาสาในการทำความสะอาดปลอกดาบ (ซึ่งเป็นอาวุธขององค์เทพเจ้าจันทน์) จำนวน 6 ด้าม และเมื่อได้รับดาบมาจากผู้ใหญ่ในศาลเจ้า ป้าเยาว์จึงเริ่มมีอาการพระจับ โดยเริ่มจากมีอาการตัวสั่น ควบคุมตนเองไม่ได้ ได้ยินเสียงที่ดัง

อยู่ก้องกังวาน ให้เดิน เดิน เดิน อย่าหยุดตลอดเวลา ที่ถือปลอกดาบขนาดใหญ่จำนวน 6 ด้ามนั้น และเมื่อผู้ใหญ่ผู้ใหญ่ได้เห็นอาการดังกล่าวจึงได้อัญเชิญกลับศาลเจ้าเพื่อทำพิธีสอพระ คือ การแนะนำตัวด้วยการเขียนชื่อองค์พระที่มาประทับร่างว่าเป็นใครอย่างไร ซึ่งตอนนั้นป้าเยาว์ที่มีอาการพระจับได้เขียนแนะนำตัวเองเป็นภาษาจีน ทั้ง ๆ ที่โดยส่วนตัวแล้วไม่สามารถเขียนภาษาจีน หรือพูดภาษาจีนได้เลย โดยชื่อที่เขียนเป็นภาษาจีนอ่านได้ว่า “ยิวเคียน ผู้เขียน บ้าง ดี เหนียง” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า บ้าง ดี เหนียง เป็นองค์รักษหญิงของเจ้าแม่ทับทิม ฉลององค์ในชุดสีเขียว มีอาวุธประจำกายคือดาบเล่มเล็ก ผู้ประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้าจึงได้ทำพิธีเปิดปากด้วยการจูดรูป 16 ดอกแล้วนำเข้าไปในปากของม้าทรงตามความเชื่อเพื่อให้สามารถพูดจาเจรจาผ่านม้าทรงได้ โดยแรกเริ่มเดิมทีสื่อสารเป็นภาษาจีน ก่อนจะอาศัยเวลาสื่อสารเป็นภาษาไทยในแบบปัจจุบันได้

ป้าเยาว์ได้เข้าร่วมพิธีกรรมในฐานะม้าทรงของงานสมโภชศาลเจ้าจ้าวเองสือเป็นประจำทุกปี โดยการกระทำทั้งหมดภายในงานจะถูกกำหนดและควบคุมด้วยองค์เทพเจ้า ซึ่งตัวม้าทรงหรือป้าเยาว์ไม่สามารถรู้เหตุการณ์และควบคุมตนเองได้ มีครั้งหนึ่งป้าเยาว์ได้รับปากลั่นวาจาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่จะเปลี่ยนถ้วยน้ำชาหน้าตัวพระทุกวันที่ยจัดงานสมโภชของศาลเจ้า และเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เมื่อพิธีกรรมลุยไฟซึ่งม้าทรงร่างป้าเยาว์ต้องทำพิธีกรรมตัดไฟ เกิดได้รับอุบัติเหตุล้มลงบริเวณกองไฟ แต่ด้วยความมหัศจรรย์แผลเป็นในร่างกายป้าเยาว์กลับไม่ได้ทิ้งร่องรอยไว้ให้เห็น ซึ่งป้าเยาว์เชื่อว่าเกิดจากการผดสัจจะที่ตนเองรับปากไว้ว่าจะเปลี่ยนถ้วยน้ำชาในทุก ๆ วัน แต่ไม่สามารถทำได้ พระท่านจึงลงโทษ ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่เราจะเป็นคนดีได้ทั้งกับโลกมนุษย์ กับโลกเทพ เราจะต้องเป็นคนที่ดีสัตย์ รักษาคำพูด นั่นจึงนับเป็นเรียนครั้งยิ่งใหญ่ของป้าเยาว์ ที่ต้องวางตัวปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีลธรรม คุณงามความดี ซื่อสัตย์ มีสัจจะ ปัจจุบัน

ป้าเยาว์ยังคงเป็นม้าทรงในพิธีกรรมของศาลเจ้าจ้าวเองสือ โดยเฉพาะงานสมโภชของศาลเจ้าจ้าวเองสือ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุก ๆ ปี ทานใดที่มีโอกาสบุญสัมพันธ์เดินทางมาร่วมงาน สามารถพูดคุยสอบถามให้ป้าเยาว์เล่าเรื่องราวดีดีที่เกี่ยวข้ององค์พระในศาลเจ้าและความภาคภูมิใจที่ได้เป็นม้าทรงรับใช้เทพเจ้าจีนได้ตลอดเวลา

คุณสุทธิพงศ์ สิงห์สี (พี่เบงค์) และ คุณสิทธิชัย สิงห์สี (พี่เบิร์ด) สองพี่น้องลูกหลานชาวเมืองเพชรบุรี ปัจจุบันทำธุรกิจส่วนตัวใช้ชีวิตเติบโตในจังหวัดปัตตานีตั้งแต่วัยเยาว์ โดยส่วนตัวทั้งคู่มีความสนใจและมีความชอบในเรื่องของเทพเจ้าจีนรวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้า จึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกการเชิดสิงโตของศาลเจ้าจ้าวเองสือ ตามประสาเด็กผู้ชายทั่วไป จากความสนใจ พัฒนาเป็นความศรัทธา ทั้งคู่

คุณสุทธิพงศ์ สิงห์สี (พี่เบงค์) ม้าทรงองค์รัชบุทธิพย (ขุนฮ้องฮี้จองก๊วน)

ได้เข้าองค์พระเจ้าแม่สมุทรมาดังบูชาที่บ้าน และในระหว่างนั้นก็ได้ร่วมเดินทางกับทีมคณะสิงโตของศาลเจ้าจ้าวเองสือไปแสดงในงานสมโภชศาลเจ้าในต่างจังหวัด ซึ่งการไปแสดงแต่ละครั้งก็จะได้เบี่ยเลี้ยงเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งคู่สะสมเงินนั้นไว้เพื่อไปเช่าองค์รัชบุทธิพยของเจ้าแม่สมุทรม คือ องค์บุทธิพย (ขุนฮ้องฮี้จองก๊วน) องค์ดาทธิพย (เขียนลี่ก้านจองก๊วน)

ชายสองพี่น้องมีความศรัทธา แต่ไม่รู้วิธีพิธีกรรมการกราบไหว้บูชา จึงนำเจ้าแม่สมุทรมพร้อมองค์รัชบุทธิพยตั้งไว้เฉย ๆ ไม่ได้มีการกราบไหว้หรือดูแล จนวันหนึ่งพี่เบงค์ (คนพี่) เมื่อตอนอายุ 22 ปี ได้ฝันว่าเก็บฮู้ (ผ้ายันต์) จากการลุยไฟ และเมื่อตื่นขึ้นมาเริ่มมีอาการควบคุมตนเองไม่ได้ และสื่อสารเป็นภาษาจีนอยู่บ่อยครั้ง หลังจากนั้นผ่านไปอีก 7 ปีจนอายุ 29 ปี ได้ยินเสียงผู้ชายสื่อสารด้วยภาษาจีนโดยแปลเป็นไทยได้ว่า “ตั้งไหว้อาจารย์บ้าง” ซึ่งโดยส่วนตัวพี่เบงค์เชื่อว่า ณ ตอนนั้น เริ่มมีการถูกพระจับแล้วแต่ไม่รู้ว่า เป็นพระองค์ไหนเพราะยังไม่ได้แสดงอิทธิฤทธิ์อย่างเต็มที่หรือเต็มตัว

คุณสิทธิชัย สิงห์สี (พีเบิร์ด)
ม้าทรงองค์รัชดาทิพย์ (เขียนลี้ก้านจองกุ้น)

หลังจากนั้นไม่นานเบิร์ด (คนน้อง) เริ่มมีอาการคล้ายกับพี่ชายของตน คือควบคุมตนเองไม่ได้ พูดเป็นภาษาจีน และได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ในศาลเจ้าให้ไปสวดพระ (คือการทดสอบว่าพระจับจริง ๆ และจะได้ทราบว่าเป็นองค์ไหน) โดยเริ่มจากอาการตัวสั่น ควบคุมตัวเองไม่ได้ มีการตบโต๊ะ และเขียนชื่อแนะนำตนเอง โดยพีเบิร์ดเป็นองค์ดาทิพย์ ตามความเชื่อคือ เทพเจ้าผู้ทรงมีดวงดาทิพย์ที่สามารถมองเห็นถึงหนึ่งพันสี่ร้อยห้าสิบเส้น และพีแบงค์เป็นองค์หนูทิพย์ เทพเจ้าที่ได้ยินไกลถึงหนึ่งพันสี่ร้อยห้าสิบเส้นเช่นกัน

สองคนพี่น้องเชื่อว่าจากเหตุการณ์ดังกล่าว ที่ตนทั้งสองคนได้เป็นม้าทรงนั้น เป็นเพราะบุญสัมพันธ์ที่ทั้งสองคนพี่น้องมีต่อองค์เจ้าแม่สมุทร และองค์รัชดาทิพย์ ตลอดจนความศรัทธาที่มีต่อองค์เทพต่าง ๆ โดยเฉพาะเบิร์ดคนน้อง ซึ่งสื่อสารกับองค์พระไม่นานนี้ว่าเหตุที่องค์พระมาประทับร่าง เกิดจากดวงชะตาของตนเองขาด โดยก่อนหน้านี้ได้ป่วยเป็นโรคเส้นเลือดในสมองตีบ ซึ่งต้องได้รับการรักษาและ

ผ่าตัด ปัจจุบันหายป่วยเป็นปกติแล้ว ซึ่งเบิร์ดเชื่อว่าที่ตนเองยังมีชีวิตอยู่เป็นเพราะองค์พระได้เลือกให้ตนเป็นผู้รับใช้เพื่อช่วยเหลือลูกศิษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก ทั้งสองคนจึงมีความศรัทธาและได้ทำงานรับใช้องค์เทพในรูปแบบของการเป็นม้าทรงจนถึงปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ ผู้เขียนได้เห็นถึงพลังแห่งความเชื่อและศรัทธา จากป้าเยาว์ พีเบิร์ดและพีแบงค์ ซึ่งยังคงรักษาขนบประเพณี ความงามและคุณค่าของการเป็นม้าทรงรับใช้องค์เทพเจ้าในศาลเจ้าจ้าวเองสือ โดยไม่ได้สนใจกับเสียงตำหนิจากผู้ที่ไม่เชื่อในเรื่องราวเหล่านี้ แต่กลับรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสื่อกลางระหว่างองค์เทพกับมนุษย์เพื่อสร้างความสุข สิริมงคล ขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกไป และทั้งสามท่านรู้สึกขอบคุณองค์เทพเจ้าตลอดเวลาเพราะทุกวันนี้ยังคงใช้ชีวิตอยู่ได้ ไม่เจ็บ ไม่ป่วย มีความสุขกาย สุขใจ ทำให้ตนเองได้เรียนรู้เรื่องราวบาปบุญคุณโทษ ทำให้ตนเองได้มีเป็นสะพานบุญให้กับญาติพี่น้อง กัลยาณมิตร สำหรับการสร้างบุญสร้างกุศลและให้รู้จักกลัวต่อการทำบาป เพราะบาปบุญของแต่ละคนมีมาไม่เหมือนกันการที่เรายังลำบากอยู่ในปัจจุบันอาจจะเพราะกรรมในชาติที่แล้วของเรา แต่ในชาติปัจจุบันเราต้องสร้างบุญสร้างกุศล ปัจจุบันทั้งสามคนจึงรู้จักพอเพียงกับสิ่งที่มีอยู่ นี่คือการราวจากบทสัมภาษณ์ม้าทรง ณ ศาลเจ้าจ้าวเองสือ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี

คุณสิทธิชัย สิงห์สี (พีเบิร์ด) (สิงหาคม 13, 2566)
ม้าทรงองค์รัชดาทิพย์ (เขียนลี้ก้านจองกุ้น) ให้สัมภาษณ์ปิดท้ายเรื่องการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมผ่านพิธีกรรม-ม้าทรง

“ฝากให้เด็กรุ่นใหม่สืบทอดประเพณี พิธีกรรมของจีน ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในงานสมโภชศาลเจ้าที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม อันเป็น

อัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนให้สืบทอดต่อไป เป็นการรำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษที่ได้ร่วมกันก่อตั้งศาลเจ้าแห่งนี้ เพื่อแสดงถึงความสมัครสมานสามัคคีของพี่น้องชาวไทยเชื้อสายจีน รวมทั้งเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนได้มุ่งประกอบคุณงามความดี และทำประโยชน์ต่อแผ่นดินตลอดไป สุดท้ายอยากจะฝากถึงพิธีกรรมประเพณีกังหรวน ปักกังหรวน ปักเกี้ยวใหญ่ ซึ่งนับวันจะหาดูได้ยากเพื่อให้อยู่คู่กับลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนต่อไป”

อีกหนึ่งม้าทรงที่ผู้เขียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์ เป็นม้าทรงที่ถูกเทียบเชิญจากศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี การที่ได้รับเทียบเชิญหมายความว่า เป็นม้าทรงที่มีองค์พระประทับร่างจากศาลเจ้าอื่น แต่ได้ถูกเรียนเชิญเข้าร่วมพิธีกรรมในศาลเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ นั่นก็คือ คุณวรวิทย์ จันทรชนะ หรือพี่เบียร์ ผู้เขียนจึงได้สัมภาษณ์ด้วยความอยากรู้อยากเห็นถึงที่ไปที่มาของการเป็นม้าทรง รวมถึงการเป็นม้าทรงแล้วมีความรู้สึกอย่างไร

คุณวรวิทย์ จันทรชนะ หรือพี่เบียร์ ม้าทรงนาจาทไจ้อ หรือองค์ชาย 3 ตามความเชื่อ คือ เป็นเด็กผู้ชาย เหยียบวงล้อไฟ มือถือหอกและห่วงเป็นอาวุธ มีอิทธิฤทธิ์เหาะเหินเดินอากาศและสามารถปราบมารปีศาจได้

เริ่มเป็นม้าทรงได้อย่างไร?

“ผมเริ่มจากการทำงานที่มูลนิธิกุ๊ยกัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตอนสมัยเรียนป.ตรี เริ่มเข้าไปคลุกคลีที่มูลนิธิ เก็บรูปเก็บเทียนทำความสะอาดในมูลนิธิ และเริ่มพัฒนาเป็นพี่เลี้ยงพระ คือผู้ที่ทำหน้าที่กล่าวบทอัญเชิญพระจีน ตีกลอง จุดธูป เผาไม้หอม แล้วก็ยังต้องคอยแปลความหมายเวลาที่ม้าทรงพูดกับคนทั่วไปด้วยว่าแปลว่าอะไร แล้วเขาต้องการอะไรบ้าง ต้องคอยถือธูป ถือกาน้ำชา เวลาที่ม้าทรงนั้นต้องการอีกด้วย หลังจากนั้นไม่นานก็เริ่มมีอาการพระจับมีอาการที่สั่นควบคุมตนเองไม่ได้ ตามมาด้วยการตบโຕະ และการสอพระเพื่อให้แนะนำตนเองด้วยการเขียนชื่อ และตามด้วยพิธีกรรมเปิดปากด้วยการนำมณฑล 5 หัวแทงปาก เพื่อให้สามารถเจรจาสื่อสารได้” วรวิทย์ จันทร์ชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

ตอนเป็นม้าทรงรู้ตัวไหมว่าพูดอะไรหรือทำอะไร?

“ถามว่ารู้สึกตัวไหม ในตอนที่พระลงทรงประทับร่าง บางสิ่งบางอย่างอาจจะเห็นแต่ควบคุมตนเองไม่ได้ จะเป็นลักษณะภาพที่ตัดไปตัดมา ภาพที่เห็นไม่สามารถประติดประต่อได้ ทำให้ตนเองรู้สึกตัวบ้าง ไม่รู้สึกตัวบ้าง แต่เมื่อองค์พระออกจากร่างก็จะจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้เลย ว่าได้สื่อสารหรือแนะนำใครอย่างไรไปบ้าง”

ตอนเป็นม้าทรงรู้ตัวไหมว่าพูดอะไรหรือทำอะไร?

“ถามว่าระหว่างตอนระหว่างลงทรง ไม่รู้สึกเจ็บ แต่พอพระออกจากร่างจะรู้สึกเจ็บขึ้นมาทันที แต่เป็นความเชื่อส่วนบุคคลนะครับคือแผลที่เกิดจากการทรงพระเป็นแผลที่หายได้เร็วกว่าแผลทั่วไป เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือ ตอนที่เอาเหล็กหรือของมีคมแทงปาก น้ำที่กินเข้าไปยังพุ่งไหลออกจากบาดแผลที่เกิดจากการทิ่มแทงอยู่เลย แต่ไม่นานบาดแผลก็สมานเองได้ โดยไม่มีร่องรอย อันนี้คือความเชื่อส่วนบุคคลนะครับ ซึ่งสำหรับผมเป็นเรื่องมหัศจรรย์”

พี่เบียร์รู้ไหมคะทำไมเทพเจ้าจีนถึงเลือกพี่เบียร์เป็นม้าทรง

“ก่อนอื่นขออธิบายจุดเริ่มต้นก่อนนะครับ ว่าการถูกเลือกเป็นม้าทรงนี้มีหลาย ๆ ปัจจัย หลาย ๆ เหตุผล เช่น บางคนเกิดจากความศรัทธา ถวายตัวเพื่อเป็นม้าทรงรับใช้องค์เทพเจ้าจีน บางคนก็เกิดจากบุญสัมพันธ์ ที่เริ่มต้นจากการคลุกคลี ผูกพันใช้ชีวิตในศาลเจ้านั้น ๆ และอีกหนึ่งเหตุผลคือบางคนดวงชะตาขาด แต่องค์พระเห็นว่าร่างนี้ยังมีประโยชน์ยังสามารถนำมาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้ จึงได้ต่อชะตาโดยการนำร่างนั้นมาเป็นม้าทรง เพื่อช่วยเหลือประชาชน ช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน สร้างบุญบารมีต่อไป สำหรับตัวผมเกิดจากบุญสัมพันธ์ที่ผมเริ่มต้นด้วยการใช้ชีวิตที่คลุกคลีอยู่ในมูลนิธิ กลายเป็นความเชื่อ และความศรัทธา” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

พี่เบียร์เคยสื่อสารกับพระท่านไหนคะว่าท่านต้องการอะไร?

“เคยครับ สื่อสารครั้งแรกเลยครับที่ลงทรง ผู้หลักผู้ใหญ่ที่อยู่ในฝ่ายพิธีกรรมของมูลนิธิท่านสื่อสารให้ว่า “อาจารย์ต้องการอะไร” คำตอบที่ได้คือ ต้องการช่วยเหลือคนเพื่อเสริมสร้างบารมีองค์พระเทพเจ้าจีน “นาจา” และเพื่อเป็นการสร้างบารมีให้กับร่างของม้าทรงเองด้วย หลังจากนั้นน่าจะมีการลงทรงช่วยเหลือคนที่เข้ามาขอคำแนะนำช่วยเหลือจนถึงปัจจุบัน”

ม้าทรงต้องถือศีล 5 หรือรักษาศีลไหม?

“ความคิดของผมนะครับพี่ เป็นการถือศีลปกติ เพราะม้าทรงก็ยังเป็นมนุษย์ ไม่ใช่ผู้วิเศษ ยังคงมีความอยากได้ อยากมี ยังมีกิเลส แต่สิ่งสำคัญคือม้าทรงจะต้องรู้สึกตัว มีสติ และมีการปฏิบัติตนเป็น

คนดีอยู่ในกรอบรู้จักผิดชอบชั่วดี เพื่อจะทำตัวเองให้เป็นตัวอย่างที่ดีกับคนทั่วไป การที่ใครสักคนจะมากกราบไหว้องค์พระผ่านร่างม้าทรง นั้นหมายความว่าม้าทรงเองก็ต้องปฏิบัติตนเองให้เป็นคนที่น่าเชื่อถือได้ ด้วย ไม่โกหก ไม่ลักทรัพย์ ไม่ผิดลูกผิดเมียคนอื่น อย่าให้เค้ากล่าวหากล่าวว่าไปถึงองค์พระได้ เป็นเหมือนการที่คุณงามความดีและคุณค่าขององค์พระผ่านของร่างทรงของม้าทรงเทพเจ้าจีน” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

ทำไมต้องเป็นศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ (พระ 108 เจ้าแม่กบิณ)

“ของผมนี่พระอาจารย์ (องค์เทพเจ้านาจาฯ) ได้รับการเทียบเชิญ เป็นเหมือนแขกรับเชิญเพื่อร่วมพิธีกรรม ดังนั้นพิธีกรรมหลัก ๆ ของศาลเจ้าจ้าวเองสื่อ ก็จะเป็นหน้าที่ม้าทรงของศาลเจ้าฯ เค้าดูแลเป็นหลัก ซึ่งพระอาจารย์ก็จะได้รับการเทียบเชิญเข้าร่วมพิธีกรรมที่ศาลเจ้าจ้าวเองสื่อเป็นประจำทุกปี” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

เราเล็กเป็นม้าทรงได้ไหม

“เล็กคงเล็กไม่ได้ แต่ขอหยุดผมว่าหยุดได้นะ โดยการขอเทพเจ้าด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่นด้วยหน้าที่การงานของเราที่สูงขึ้น ต้องเดินทางไปต่างพื้นที่ต่างประเทศ ช่วงเวลาที่ไม่สัมพันธ์กับตอนทรงพระ แต่ขอเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมบุญด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นเรื่องปัจจัย เรื่องพิธีกรรม เรื่องการบอกบุญในรูปแบบต่าง ๆ” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

ม้าทรง....เป็นศัพท์ที่ศาลเจ้าใช้เรียกหรือเปล่า? แล้วก็จังหวัดอื่น ๆ เรียกม้าทรงเหมือนกันหรือไม่?

“ส่วนใหญ่ว่าเรียกว่าม้าทรง ที่เรียกม้าทรงเพราะร่างเป็นเหมือนม้า เป็นพาหนะให้องค์พระจะมาขี่มาควบคุมกำหนดให้ทำสิ่งต่าง ๆ แต่คำศัพท์ของคนที่เป็นม้าทรงเองจะเรียกว่าเป็นการเดินพระ เพราะจะมีกิริยาอาการที่พระจีนลงทรง จะมีการเดินด้วยท่าที่ ท่าทางต่าง ๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะองค์พระแต่ละองค์” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

สุดท้ายอยากให้ปิดท้ายเรื่องม้าทรงในความคิดของพี่เบียร์

“คำว่าม้าทรง มีทั้งศาสตร์และศิลป์ การที่เราจะเชื่ออะไรสักอย่างหนึ่ง อยากให้เชื่อในความดี ขององค์พระ องค์เทพเจ้าที่เรานับถือ เชื่อจากสิ่งที่ดี ๆ ในอดีตที่องค์พระเคยปฏิบัติเคยกระทำมา หากมองในอดีตองค์เทพเจ้าองค์พระบางท่านก็เคยปฏิบัติตนไม่ดี แต่เมื่อถูกปราบด้วยคำสอนจากอาจารย์จากเทพ จึงได้เกิดการกลับตัวกลับใจและมีการยอมรับผิด รู้จักการรับโทษ รู้จักการตอบแทนบุญคุณ การแสดงความกตัญญู ไม่อยากให้เชื่อในตัวม้าทรง หรือสิ่งที่ม้าทรงแสดงออก เพราะม้าทรงก็คือมนุษย์ทั่วไปที่ใช้ชีวิตปกติ ไม่มีความสามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ ม้าทรงก็มีความผิดพลาดเหมือนคนทั่วไปได้เช่นกัน

อย่างที่ได้บอกว่ามีทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นสิ่งที่ได้รับรู้ในวันนี้คุณไม่ต้องเชื่อ แต่อยากให้คุณได้มาสัมผัส อยากให้ได้ลองมาดูและศึกษาด้วยตนเองก่อนที่จะเชื่อจากการอ่านหรือการบอกเล่าจากใครต่อใคร และหากคุณเชื่อสิ่งเหล่านี้แล้วคุณก็จะเกิดความศรัทธา” วรวิทย์ จันทรชนะ (สิงหาคม 13, 2566)

บทสรุป

การที่ผู้เขียนได้มีส่วนร่วมในพิธีกรรม การเข้าไปได้สัมผัสถึงความศรัทธาทั้งจากผู้ประกอบพิธีกรรม เจ้าพิธีม้าทรงและผู้ศรัทธาแห่งองค์เทพพิธีกรรมม้าทรง ในงานสมโภชศาลเจ้าจ้าวเองสี่อ (พระ 108 เจ้าแม่ทับทิม) จังหวัดปัตตานี ประจำปี 2566 ที่ผ่านมา ได้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่มีความผูกพันต่อศาลเจ้าฯ ได้เห็นถึงอัตลักษณ์ ประเพณีวัฒนธรรมที่คนในชุมชนร่วมแรงร่วมใจอนุรักษ์และสืบสาน ผ่านการวางแผน ลงมือปฏิบัติเตรียมงานด้วยตนเองทุก ๆ

ขั้นตอน เห็นถึงความใส่ใจ พิธีพิธีทุกขั้นตอนของการเตรียมงาน การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันตามลำดับ ความเป็นอาวูไธรวมเป็นความสามัคคี เพื่อแสดงให้เห็นถึงการรำลึกในคุณงามความดีของบรรพบุรุษที่ได้ร่วมกันก่อตั้งศาลเจ้าแห่งนี้ รวมถึงการแสดงออกเพื่อให้ลูกหลานได้สร้างบุญบารมีด้วยการประกอบคุณงามความดี การแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และแผ่นดินตลอดไป ●

เอกสารอ้างอิง

วรวิทย์ จันทรชนะ (พีเปียร์). (2566, 13 สิงหาคม). เจ้าของธุรกิจส่วนตัว. สัมภาษณ์.
สิทธิชัย สิงห์สี (พีเบิร์ด). (2566, 13 สิงหาคม). เจ้าของธุรกิจส่วนตัว. สัมภาษณ์.